

Temeljna prava**NACIONALNI SUDOVI**

U skladu s *poljskim Ustavom (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej)*, svatko ima pravo na pošteno i javno saslušanje pred nadležnim, nepristranim i neovisnim sudom bez neopravdanih kašnjenja. To znači da se svi sporovi koji se odnose na ostvarivanje prava i sloboda zajamčenih nacionalnim pravom mogu pokrenuti pred nacionalnim sudovima. O predmetima iz područja građanskog prava, obiteljskog prava i maloljetničkog kaznenog prava, radnog prava i prava socijalne sigurnosti, trgovačkog i stečajnog prava te o kaznenim i zatvorskim predmetima odlučuju redovni sudovi. Upravni sudovi prate zakonitost djelovanja javnih tijela. Vojni sudovi presuđuju u okviru Poljskih oružanih snaga u području primjene propisanom aktima parlamenta i isto tako u slučajevima predviđenima u aktima parlamenta, kad je riječ o osobama koje nisu pripadnici Poljskih oružanih snaga.

Redovni, upravni i vojni sudovi djeluju u skladu s načelom postupka u dva stupnja, u skladu s kojim stranka koja nije zadovoljna odlukom suda može višem sudu podnijeti žalbu protiv presude.

Osim toga, poljskim je Ustavom svim osobama čija su ustavna prava ili slobode povrijeđene dodijeljeno pravo podnošenja ustavne tužbe Ustavnom sudu (*Trybunał Konstytucyjny*). Tužbu može sastaviti samo odvjetnik (*adwokat*) ili pravni savjetnik (*radca prawny*) (osim sudaca (*sędziowie*), državnih odvjetnika (*prokuratorzy*), odvjetnika (advokaci), pravnih savjetnika (*radcowie prawni*), javnih bilježnika (*notariusze*) odnosno profesora ili doktora prava koji se zastupaju sami) te se na nju ne primjenjuju sudske pristojbe. Tužbe se mogu odnositi na regulatorni instrument na temelju kojeg su sud ili javno tijelo donijeli pravomoćnu presudu o pravima, slobodama ili dužnostima utvrđenima Ustavom.

NACIONALNE INSTITUCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA**Pučki pravobranitelj (*Rzecznik Praw Obywatelskich*)**

Adresa: Aleja Solidarności 77, 00-090 Warsaw

Uloga je pučkog pravobranitelja štiti prava i slobode osoba i građana utvrđene Ustavom i ostalim regulatornim instrumentima.

Svi imaju pravo pučkom pravobranitelju podnijeti zahtjev za pomoć u predmetima koji se odnose na zaštitu njihovih prava ili sloboda koje su povrijedila određena tijela.

Zahtjevi pučkom pravobranitelju podnose se besplatno.

Nakon što je pregledao zahtjev, pučki pravobranitelj može:

prihvatiti predmet,

utvrditi pravna sredstva dostupna podnositelju zahtjeva,

proslijediti predmet nadležnom tijelu,

odbiti prihvatiti predmet.

Ako prihvati predmet, pučki pravobranitelj može:

sam provesti istragu,

od nadležnih tijela zatražiti ispitivanje predmeta ili njegova dijela,

zatražiti od Sejma (donjeg doma poljskog parlamenta) da naloži Vrhovnom revizijskom uredu (*Najwyższa Izba Kontroli*) provedbu revizije kako bi ispitao određeni predmet ili njegov dio.

Pri provedbi postupka pučki pravobranitelj ima pravo:

ispitati svaki predmet na licu mjesta (i bez prethodne obavijesti),

zatražiti pojašnjenja i dostavu spisa u pogledu svakog predmeta koji su vodila predmetna tijela,

zatražiti informacije o napretku predmeta koji vode sudovi, ured državnog odvjetništva i ostale agencije za provedbu zakona te zatražiti podnošenje spisa

Uredu pučkog pravobranitelja na pregled nakon što je postupak završen te odluka donesena,

zatražiti mišljenje stručnog povjerenika i ostala mišljenja.

Nakon što je preispitao predmet pučki pravobranitelj može:

objasniti podnositelju zahtjeva da nije došlo ni do kakve povrede prava ili sloboda,

naložiti tijelu, organizaciji ili instituciji za koje se utvrdilo da njihove radnje povrjeđuju prava i slobode da isprave predmetnu povredu te potom prate provedbu preporuka,

zahtijevati od tijela koje nadzire predmetno tijelo da primijeni mjere predviđene zakonom,

zahtijevati pokretanje postupka i sudjelovati u bilo kojem građanskom postupku koji je u tijeku,

zahtijevati da nadležni državni odvjetnik pokrene predsudski postupak u predmetima koji se odnose na prekršaje koji su pokrenuti *ex officio*,

zahtijevati pokretanje upravnog postupka, podnošenje pritužbi upravnom sudu i sudjelovanje u tom postupku,

podnijeti zahtjev za određivanje kazne i zahtjev za poništenje pravomoćne odluke u predmetima koji se odnose na prekršaje,

podnijeti tužbu ili pritužbu protiv pravomoćne presude u kasacijskom postupku.

Ako pučki pravobranitelj smatra da je potrebno izmijeniti ili donijeti regulatorni instrument u pogledu prava i sloboda, može podnijeti zahtjev nadležnim tijelima u tu svrhu.

SPECIJALIZIRANA TIJELA ZA LJUDSKA PRAVA**Pravobranitelj za djecu (*Rzecznik Praw Dziecka*)**

Adresa: ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warsaw

Zadaća je pravobranitelja za djecu štiti prava djece, uključujući:

pravo na život i zdravstvenu zaštitu,

pravo na odgoj u obitelji,

pravo na pristojne životne uvjete,

pravo na obrazovanje,

prava djece s invaliditetom,

zaštitu djece od svih oblika nasilja, okrutnosti, izrabljivanja, demoraliziranja, zanemarivanja i ostalog lošeg postupanja.

Svi imaju pravo pravobranitelju za djecu podnijeti zahtjev za pomoć u predmetima koji se odnose na zaštitu prava ili interesa djece.

Zahtjevi pravobranitelju za djecu podnose se besplatno.

Pri provedbi postupka pravobranitelj za djecu može:

ispitati svaki predmet na licu mjesta (i bez prethodne obavijesti),
od predmetnih tijela zahtijevati dostavljanje pojašnjenja ili informacija odnosno da učine spise dostupnima,
zatražiti mišljenje stručnog povjerenika i ostala mišljenja.

Nakon što je preispitao predmet pravobranitelj za djecu može:

zahtijevati od nadležnih tijela da poduzmu mjere za dobrobit djece,
zahtijevati pokretanje stegovnog postupka odnosno uvođenje stegovnih sankcija ako je utvrđeno da je predmetno tijelo povrijedilo prava ili interese djeteta,
sudjelovati u postupku pred Ustavnim sudom koji je pokrenut na zahtjev pučkog pravobranitelja ili u slučajevima ustavne tužbe koje će se odraziti na prava djece,

podnijeti prijedloge Vrhovnom sudu (*Sąd Najwyższy*) za rješavanje odstupanja u tumačenju pravnih propisa koji se odnose na prava djece,

podnijeti tužbu ili pritužbu u kasacijskom postupku,

zahtijevati pokretanje postupka i sudjelovati u bilo kojem građanskom postupku koji je u tijeku,

sudjelovati u postupcima u kojima sudjeluju maloljetnici,

zahtijevati da nadležni državni odvjetnik pokrene predsudski postupak u predmetima koji se odnose na prekršaje,

zahtijevati pokretanje upravnog postupka, podnošenje pritužbi upravnom sudu i sudjelovanje u tom postupku,

podnijeti zahtjev za određivanje kazne u predmetima koji se odnose na prekršaje.

Ako pravobranitelj za djecu smatra da je potrebno izmijeniti ili donijeti regulatorni instrument u pogledu prava djece, može podnijeti zahtjev nadležnim tijelima u tu svrhu.

Pravobranitelj za prava pacijenata (*Rzecznik Praw Pacjenta*)

Adresa: ul. Młynarska 46, 01-171 Warsaw

Pravobranitelj za prava pacijenata nadležno je tijelo za zaštitu prava pacijenata.

Svi imaju pravo pravobranitelju za prava pacijenata podnijeti zahtjev za pomoć ako su prava pacijenta povrijeđena.

Zahtjevi pravobranitelju za prava pacijenata podnose se besplatno.

Nakon što je pregledao zahtjev, pravobranitelj za prava pacijenata može:

prihvatiti predmet,

utvrditi pravna sredstva primjenjiva na podnositelja zahtjeva,

proslijediti predmet nadležnom tijelu,

odbiti prihvatiti predmet.

Ako prihvati predmet, pravobranitelj za prava pacijenata može:

sam provesti istragu,

od nadležnih tijela zatražiti ispitivanje predmeta ili njegova dijela.

Pri provedbi postupka pravobranitelj za prava pacijenata ima pravo:

ispitati svaki predmet na licu mjesta (i bez prethodne obavijesti),

zatražiti pojašnjenja i dostavu spisa u pogledu svakog predmeta koji su vodila predmetna tijela,

zatražiti informacije o napretku predmeta koji vode sudovi, ured državnog odvjetništva i ostale agencije za provedbu zakona te zatražiti podnošenje spisa

Uredu pravobranitelja za prava pacijenata na pregled nakon što je postupak završen te odluka donesena,

zatražiti mišljenje stručnog povjerenika i ostala mišljenja.

Nakon što je preispitao predmet pravobranitelj može:

objasniti podnositelju zahtjeva da nije došlo ni do kakve povrede prava pacijenata,

naložiti tijelu, organizaciji ili instituciji za koje se utvrdilo da njihove radnje povređuju prava i slobode da isprave predmetnu povredu,

zahtijevati od tijela koje nadzire prethodno navedeno tijelo da primijeni mjere predviđene zakonom,

zahtijevati pokretanje postupka i sudjelovati u bilo kojem građanskom postupku koji je u tijeku.

Ako pravobranitelj za prava pacijenata smatra da je potrebno izmijeniti ili donijeti regulatorni instrument u pogledu prava pacijenata, može podnijeti zahtjev nadležnim tijelima u tu svrhu.

Glavni inspektor za zaštitu osobnih podataka (*Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*)

Adresa: ul. Stawki 2, 00-193 Warsaw

Glavni inspektor tijelo je nadležno za zaštitu osobnih podataka.

Ako su povrijeđene odredbe Zakona o zaštiti podataka (*ustawa o ochronie danych osobowych*), ispitanik može podnijeti pritužbu glavnom inspektor.

Upravni postupci koje provodi glavni inspektor uključuju ispitivanje obrade osobnih podataka podnositelja zahtjeva.

Pri provedbi postupka glavni inspektor, zamjenik glavnog inspektora i ovlašteni članovi osoblja imaju pravo:

ući u prostor u kojem se nalazi sustav za pohranu podataka i prostore gdje se podaci obrađuju te obaviti potrebne provjere,

zahtijevati pojašnjenja te pozvati i ispitati pojedince kako bi utvrdio činjenice,

pregledati sve dokumente i podatke izravno povezane s predmetom inspekcije te izraditi njihove kopije,

pregledati opremu, medije i informacijske sustave koji se upotrebljavaju za obradu podataka,

zatražiti mišljenje stručnog povjerenika i ostala mišljenja.

Nakon provedbe postupka, ako je utvrđena povreda propisa, glavni inspektor izdaje odluku kojom se nalaže ponovna uspostava usklađenosti, uključujući: okončanje nepravilnosti,

dopunu, ažuriranje ili ispravak osobnih podataka, njihovo stavljanje na raspolaganje ili suzdržavanje od toga,

poduzimanje dodatnih mjera za zaštitu osobnih podataka,

prekid prijenosa podataka trećoj zemlji,

zaštita podataka ili njihov prijenos drugim tijelima,

brisanje osobnih podataka.

Bez obzira na prethodno navedeno, na temelju informacija prikupljenih tijekom ispitivanja predmeta glavni inspektor na vlastitu inicijativu odlučuje hoće li izvršavati sljedeće ovlasti:

poslati pismo tijelu na koje se pritužba odnosi,

zahtijevati pokretanje stegovnih ili drugih mjera u okviru zakona protiv počinitelja prekršaja,

obavijestiti agenciju za provedbu zakona o mogućem prekršaju.

Ako glavni inspektor smatra da je potrebno izmijeniti ili donijeti regulatorni instrument u pogledu zaštite osobnih podataka, može podnijeti zahtjev nadležnim tijelima u tu svrhu.

Vladin punomoćnik za jednako postupanje (*Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania*)

Adresa: Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warsaw

Punomoćnik je tijelo odgovorno za provedbu vladine politike jednakog postupanja i politike suzbijanja diskriminacije.

Svi imaju pravo punomoćniku podnijeti pritužbu, zahtjev ili predstavku.

Za podnošenje pritužbe, zahtjeva ili predstavke ne naplaćuje se naknada.

Ako je za odgovor na njih potrebno prethodno ispitivanje i pojašnjenje činjenica predmeta, punomoćnik prikuplja potrebne dokaze. U tu svrhu od ostalih tijela može zahtijevati da dostave potrebne dokaze i pojašnjenja.

Pritužbu, zahtjev ili predstavku potrebno je obraditi bez nepotrebnog odgađanja:

u roku od jednog mjeseca u slučaju pritužbe ili zahtjeva,

u roku od tri mjeseca u slučaju predstavke.

Punomoćnik obavješćuje podnositelja zahtjeva o načinu na koji je predmet obrađen.

Ako se utvrdi da je povrijeđeno načelo jednakog postupanja, punomoćnik poduzima mjere za otklanjanje ili ublažavanje učinaka takve povrede.

Ako punomoćnik smatra da je potrebno izmijeniti ili donijeti regulatorni instrument u pogledu jednakog postupanja i suzbijanja diskriminacije, može podnijeti zahtjev nadležnim tijelima u tu svrhu.

Vladin punomoćnik za osobe s invaliditetom (*Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych*)

Punomoćnik provodi znatan nadzor nad provedbom zadaća koje proizlaze iz *Zakona o profesionalnoj i društvenoj rehabilitaciji i zapošljavanju (osoba s invaliditetom) (ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych)*.

Punomoćnik nadzire izdavanje potvrda o invaliditetu i određivanje stupnja invaliditeta.

Svi imaju pravo punomoćniku podnijeti pritužbu, zahtjev ili predstavku.

Ako je za odgovor na njih potrebno prethodno ispitivanje i pojašnjenje činjenica predmeta, punomoćnik prikuplja potrebne dokaze. U tu svrhu od ostalih tijela može zahtijevati da dostave potrebne dokaze i pojašnjenja.

Pritužbu, zahtjev ili predstavku potrebno je obraditi bez nepotrebnog odgađanja:

u roku od jednog mjeseca u slučaju pritužbe ili zahtjeva,

u roku od tri mjeseca u slučaju predstavke.

Punomoćnik obavješćuje podnositelja zahtjeva o načinu na koji je predmet obrađen.

Ako punomoćnik, u okviru nadzora, utvrdi da postoji osnovana sumnja u pogledu toga odražava li presuda činjenice predmeta ili da je presuda nezakonito donesena, on od nadležnog tijela može zatražiti:

poništenje presude,

ponovno pokretanje postupka.

OSTALA SPECIJALIZIRANA TIJELA

Državno vijeće za radio i televiziju (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*)

Adresa: Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Warsaw

Državno vijeće za radio i televiziju štiti slobodu govora na radiju i televiziji, autonomiju pružatelja medijskih usluga i javni interes te osigurava otvorenu i pluralističku prirodu radija i televizije.

Svi imaju pravo Vijeću podnijeti pritužbu, zahtjev ili predstavku.

Za podnošenje pritužbe, zahtjeva ili predstavke ne naplaćuje se naknada.

Ako se pritužba odnosi na određeni prijenos, podnositelj pritužbe mora odrediti vrijeme i datum njegova emitiranja, ime kanala i naziv prijenosa (ili bilo koju drugu informaciju koja omogućuje utvrđivanje koji je prijenos predmet pritužbe).

Predsjedatelj Vijeća od pružatelja medijskih usluga može zatražiti dostavu svih dokaza, dokumenata i pojašnjenja potrebnih kako bi se utvrdilo je li pružatelj usluge postupio u skladu sa zakonom.

Pritužbu, zahtjev ili predstavku potrebno je obraditi bez nepotrebnog odgađanja: u roku od jednog mjeseca u slučaju pritužbe ili zahtjeva, odnosno u roku od tri mjeseca u slučaju predstavke.

Vijeće obavješćuje podnositelja zahtjeva o načinu na koji je predmet obrađen.

Predsjedatelj Vijeća može zahtijevati da pružatelj medijskih usluga prestane pružati medijske usluge ako one čine povredu zakona.

U određenim slučajevima predsjedatelj Vijeća može odrediti novčanu kaznu za pružatelja medijskih usluga.

Posljednji put ažurirano: 23/01/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Zbog povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije države članice trenutačno ažuriraju dio nacionalnih sadržaja na ovim internetskim stranicama. Ako još uvijek ima sadržaja koji ne odražava povlačenje Ujedinjene Kraljevine, to je nenamjerno te će biti izmijenjeno.